

Ministerie van VWS
T.a.v. mevrouw C. Helder, minister voor Langdurige Zorg en Sport
Postbus 20305
2500 EJ 's-Gravenhage

Datum: 28 november 2022

Onderwerp: Reactie op programma "Wonen en zorg voor ouderen"

Beste minister Helder,

Afgelopen woensdag 23 november is uw programma "Wonen en zorg voor ouderen" naar de Tweede Kamer gestuurd. Wij sturen u hierbij onze reactie op dit programma.

De Seniorencolitie (ANBO, KBO-PCOB, Koepel Gepensioneerden en NOOM) is verheugd dat het programma er ligt. De Seniorencolitie heeft jarenlang aandacht gevraagd voor de vergrijzende bevolking en de noodzaak daar het woon- en welzijnsbeleid op aan te passen. We zijn blij met de ambitie voor de bouw van 290.000 woningen voor ouderen. Het is mooi dat het programma zowel onderdeel uitmaakt van de Woon- en Bouwagenda van de minister van Volkshuisvesting als van het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg van de minister voor Langdurige zorg en Sport. Deze samenwerking ondersteunen we zeer en we hopen dat dit gaat leiden tot een integrale aanpak waarin we goed en passend wonen verbinden met welzijn en wijken met goede voorzieningen.

Maar we weten ook dat beleidsvoornemens nog iets anders zijn dan de praktische uitvoering ervan. Er liggen nog veel grote hindernissen die de realisatie van bouwplannen kunnen vertragen, zoals de stikstofuitstoot, beschikbaarheid van locaties, de stijgende bouwkosten en het afgeven van vergunningen. Ook laat recent onderzoek zien dat veel gemeenten nog onvoldoende voorbereid zijn op de hun toebedeelde regierol. Het voornemen om wonen en zorg te scheiden, steunen wij. We weten dat dit kan leiden tot meer mogelijkheden om tot innovatieve oplossingen te komen, al dan niet via burgerinitiatieven, de corporaties, met private investeerders en met zorgorganisaties. Maar deze toekomstige plannen mogen niet verhinderen dat we ook nu al oplossingen moeten hebben om de mensen die het thuis niet meer redden een goede woonzorgplek te bieden. De voorgestelde woonzorgvormen zijn er op dit moment nog niet, terwijl de wachtlijsten voor de verpleeghuizen oplopen en meer mensen een beroep moeten doen op crisisopvang.

Als Seniorencolatie willen we in deze brief graag uw aandacht vestigen op een aantal thema's.

Haalbaarheid ambitie en terugvalscenario's

- 1 In steeds meer rapporten wordt getwijfeld over de haalbaarheid van de bouwplannen. We maken ons dan ook grote zorgen of de ambitie straks wel waargemaakt kan worden. Naast de vragen rondom stikstof hebben we te maken met de toewijzing van locaties, de afgifte van vergunningen en de stijgende bouwkosten. Het lijkt ons verstandig om terugvalscenario's te hebben, want de urgentie is hoog. Wat gaat de overheid doen als de ambitie niet gehaald kan worden? Worden er prioriteiten gesteld?
- 2 We weten allemaal dat als er voldoende prettige, betaalbare en geschikte woningen voor de oudere doelgroep komen, dit veel verhuisbewegingen op gang gaat brengen waarmee woningen voor starters en gezinnen vrijkomen. Dus investeren in woningen voor de oudere doelgroep is van groot belang om de woningmarkt vlot te krijgen.
- 3 Belangrijk wordt om ouder wordende mensen vroegtijdig te attenderen op woonkeuzes die gemaakt kunnen worden. Ook het geven van praktische hulp voor mensen die verhuizen en moeten aarden in een andere woonomgeving zal bijdragen om verhuisbewegingen op gang te brengen. Dit zijn zaken waar seniorenverenigingen een uitstekende functie kunnen vervullen.

Verpleegzorgplaatsen voor zeer kwetsbare mensen nu

- 4 Een van de voorgestelde maatregelen is om het aantal verpleeghuisbedden niet te verhogen. Dit terwijl er genoeg signalen zijn dat de behoefte aan intensieve zorg toeneemt. De Seniorencolatie pleit voor een betere overgangssituatie met meer capaciteit dan nu voorzien is. Het is nu al bijna onmogelijk om mensen in een verpleeghuis geplaatst te krijgen. Op de wachtlijst staan volgens brancheorganisatie ActiZ 20.000 mensen. Daarnaast hebben huisartsen meerdere malen het signaal afgegeven dat zij niet in staat zijn alle complexe patienten op te vangen die niet meer in een verpleeghuis kunnen wonen.
- 5 We zijn bang dat in de kloof tussen voornemen en uitvoering nog meer kwetsbare mensen waaronder mensen met een migratieachtergrond tussen wal en schip zullen vallen.

Wij willen ervoor pleiten dat er (al dan niet tijdelijke) maatregelen komen om verpleeghuisplaatsen voor een grotere en diverse groep beschikbaar te maken. Tenslotte zijn de voorziene intensieve zorgplekken niet van de ene op de andere dag gerealiseerd.

Bouwen met het oog op palet aan zorgmogelijkheden

- 6 We zijn benieuwd wat de mogelijkheden van de geclusterde woonvormen zullen worden en hoe er ingespeeld wordt op de diversiteit waaronder de behoefte van ouderen met een migratieachtergrond. Hoe wordt er rekening gehouden met toenemende complexe en intensieve zorg? Gaan mensen dan opnieuw verhuizen? Voorkomen moet worden dat er gebouwd wordt voor verschillende soorten zorgproblemen.
- 7 Mensen willen liever niet nog een keer verhuizen als ze eenmaal in hun ogen de laatste stap hebben gezet. De woningen of de geclusterde woonvormen moeten zo gebouwd worden dat er mogelijkheden zijn om in de eigen buurt te blijven als mensen terug moeten vallen op meer zorg en ondersteuning. In de praktijk kan het niet zo zijn dat senioren mogelijk nog een of meerdere keren moeten verhuizen als hun zorgbehoefte verandert (bijvoorbeeld bij zich ontwikkelende dementie).

Investeren in welzijn en wijken

- 8 Alleen woningen is niet genoeg. Het is belangrijk om naast het bouwen van woningen ook de wijken en de voorzieningen mee te nemen in de visie en woondeals. Er moet een goede infrastructuur in de wijken komen van zorg en welzijn. We weten allemaal dat goed wonen in een fijne woonomgeving waar mensen actief kunnen blijven bijdragen een belangrijke factor is juist om de vraag naar zorg te voorkomen. Een goede woonomgeving waar veel activiteiten zijn, hoort bij een visie en het maken van bouwplannen. We willen tenslotte nu juist dat mensen op een prettige manier meer gemeenschapszin ontwikkelen en eenvoudige zaken voor elkaar gaan doen.
- 9 Willen we inzetten op goed wonen met de juiste voorzieningen met name in preventieve zin dan hoort dit eveneens bij de opgave voor de gemeenten en kan dit niet los gezien worden van de woonzorgvisies en de bijbehorende afspraken.

Concluderend

Wij zijn blij met de gezamenlijke aanpak, maar alles hangt af hoe de concrete uitwerking eruit gaat zien. Zoals eerder uitgesproken vinden wij het belangrijk dat ouderen goed betrokken worden in de processen en besluitvorming. We vinden het belangrijk dat mét oudere mensen het gesprek gevoerd wordt en niet óver oudere mensen. De ouderenorganisaties en hun leden zijn als geen ander in staat om deze gesprekken te voeren of deze te organiseren. Wij willen namens al die senioren graag bijdragen aan de komende discussies en vooral aan de totstandkoming van een concreet uitvoeringsprogramma.

Met vriendelijke groet,

De Seniorencolitie

ANBO	Anneke Sipkens (directeur-bestuurder)
KBO-PCOB	Ingrid Rep (directeur)
Koepel Gepensioneerden	John Kerstens (voorzitter)
NOOM	Jeanny Vreeswijk-Manusiwa (coördinator zorg en welzijn)